

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

In Festo Ascensionis Christi.

Evangelium Marc. 16. v. 14. 20.

Vid. Aed. Epist. pag. 296. a. **A**rcæ foederis cum multo jam tempore in tentoriis Castrensibus habitasset, summo tandem honore, magnificentia & pompâ in templum Salomonis deducta fuit, 1. Reg. 8. v. 4. seqq. *6. Num. 10. 33.*

Hanc figuram hodie adimpletam videmus. Christus est vera arca salutis, per arcam foederis designatus, Rom. 3. v. 25. hic cum aliquanto tempore in similitudine hominum in deserto hujus mundi obambulasset, tandem omni quâ fieri potuit pompâ, solennitate, triumpho & majestate, ex civitate David, id est, ex ecclesia militante, in templum Salomonis, id est in cælum, & in Ecclesiam triumphantem translatus est, ubi nunc sedet ad dextram Patris sub alis Cherubim & Seraphim, & dominatur in medio inimicorum, Pl. 110. v. 2. à mari ad mare, Pl. 72. v. 8. super omnem principatum & potestatem, & virtutem & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc, sed & futuro seculo, Eph. 1. v. 21.

De hac gloriosa Christi in coelos elevatione agit prælecta Evangelii pericope, quæ in duas potissimum partes dividi potest. Occurrit enim

I. *Prævia instructio.*

II. *Ascensionis Consecutio.*

J. J.

EXEGESIS.

Pincerna Pharaonis è carcere liberatus & pristino honori restitutus obliviscatur Josephi, qui ipsi hoc eventurum ex somnio prædixerat, Gen. 40. v. 13. Ita non affectus

est Christus Salvator noster, postquam ex carcere sepulchri prodiit, sed primo statim die Apostolos fugitivos præsentia suâ exhiberat, & multis modis ostendit, quod antiquam affectionem non deposuerit, sicut in hodierno Evangelio talis apparitio, & quidem ultima sive postrema describitur, quâ ante suum in coelos ascensum instruit Apostolos, quomodo officium suum administrare debeant.

Instructio illa tribus membris absolvi- tur ut sunt

I. *Increpatio*, v. 14. nam *ἀπέειπεν*, inquit Evangelista, exprobravit illis, quod his qui vidissent ipsum resuscitatum non credidissent. Hoc facit ex amore. Nam habet & amor plagas suas, inquit Ambrosius. Et Salomo Prov. 27. vers. 6. Melior est manifesta correctio, quàm amor absconditus. Meliora sunt vulnera diligentis, quàm oscula odientis.

Sequantur ministri Ecclesiarum, & auditores suos objurgent tempestivè & intempestivè, 2. Tim. 4. v. 2. aliàs erunt canes muti, Esa. 56. vers. 10. Auditores verò increpationes ejusmodi animo humili & placato suscipiant. Qui enim custodit increpationes, astutior deinde fit, & auris quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientum commorabitur, Proverb. 15. v. 31.

Notandum hic

I. *Tempus*, quando facta sit hæc apparitio, nimirum postea recumbentibus undecim, ipso quadragesimo die, cum jam ab eis in coelum ascensurus esset, quâ repetitâ ma-

nifestatione
Nisi è sit pbabile, hæc fuisse ultimam. Tho. magis
Nisi è die factam: Sed potio fuisse illam
describit Joh. 20. 26. seqq. Vid. Beza. Not. ad
Marc. 16. 14. It. Spenz. Tract. X. 17. 18. 19. 20.
Fest. Ascens. p. 898.

nifestationē clarissimum bonitatis & misericordiæ suæ exemplum statuit. Sicut enim pastor fidelis, ovem amissam sollicitē quærit, jamque diu tritas itque reditque vias, dum invenit illam: Ita Christus non semel aut bis, sed ter, quater & amplius quærit Apostolos suos, qui percusso pastore sicut oves hinc inde dispersi erant, Zach. 13. v. 7. Luc. 15. vers. 4.

Hanc Christi sollicitudinem & bonitatem semper nobis ob oculos ponamus, si quando contingat nos in fide etiam infirmari, ut recordemur, nos misericordissimum habere pastorem & Pontificem, qui compati non modò possit sed & velit infirmitatibus nostris, Ebr. 4. v. 15.

2. *Scopus*, qui duplex. Taxat enim duo vitia capitalia, quorum

1. *Ἐστὶ ἀπιστία*, incredulitas. Audiverant ex ore Mariæ Magdalenæ, Christum vivere, Marc. 16. v. 10. quod confirmaverant cæteræ mulieres, Matth. 28. vers. 1. & Emauntini, Luc. 24. v. 35. sed nolabant credere, & verba illa videbantur illis ὡσεὶ λίθους, Luc. 24. vers. 11.

O fugite vos mei, fugite peccatum hoc, quod est mater & radix omnium peccatorum, & imitamini potius Abrahamum, qui credidit contra spem in spem, Rom. 4. v. 18. qui enim incredulus est filio, vitam non videbit, sed ira Dei manebit super ipsum, Joh. 3. vers. 36.

2. *σκληροκαρδία*, cordis durities, quæ tamen eo sensu de Apostolis non prædicatur, quo Stephanus eam Judæis tribuit & horum senioribus, Act. 7. v. 51. nam renati erant & à mundo separati, Joh. 15. v. 19. Sed quia reliquias peccati adhuc sentiebant, & tot resurrectionis testes mendacii arguere non erubuerant, duritiem cordis lapidei

Christus ipsis exprobrat, ut succedat cor carneum charitate plenum, & verba quæ recedens diceret, in corde eorum arctius impressa remanerent, quæ D. D. Hieronymi & Gregorii verba sunt.

Hodie talis *σκληροκαρδία* & durities cordis valde frequens est. O quotusquisque est, qui istis, qui Christum oculis viderunt, manibus palparunt, auribus audierunt, 1. Io. 1. v. 1. Apostolis puta & Evangelistis, in his, quæ de Christo scripta reliquerunt, non credit? Exemplo sunt Pontificii, qui concilia, Papam & humanas traditiones Scripturæ S. anteponunt. Exemplo etiam sunt Sacramentarii, si enim crederent Christo & Apostolis, verba Institutionis Cænæ Dominicæ non tam obstinatè oppugnarent. Meritò igitur hîc cum Propheta exclamandum: quis credit auditui nostro? Esa. 53. vers. 1.

Mortificemus nos illam cordis duritiem, & oremus Deum, ut auferat de corde nostro cor lapideum, & donet nobis cor carneum, juxta promissionem Ezech. 36. v. 26.

II. *Ablegatio*. Nam finitâ increpatione vocationem Apostolorum repetit, dicens: Ite in universum mundum, & prædicate Evangelium omni Creaturæ. Ex his verbis apparet, quod ablegatio Apostolorum fuerit

1. *Peculiaris*, nam ad prædicandum emittuntur, non ad regnandum vel ad otianandum, vel ad luxuriandum. Qui igitur terrenis negotiis sese implicant, equis, mulis, rēdis & curribus vehuntur, & ut Reges gentium dominantur, quod apud Pontificios Papa, Cardinales, Episcopi, &c. faciunt, non sunt legitimi Apostolorum successores. Ite, inquit Dominus, prædicate. Prædicantes esse debent, & vocem suam confidenter exaltare, Esa. 58. vers. 1. si ministri Evangelicæ partes

partes masculè implere velint. Prædicantis igitur nomen, quod Pontificii tantoperè calumniantur, non averfari debemus, nam omnes Prophetæ, Apostoli, Iohannes Baptistæ, & Christus ipse fuerunt prædicantes, Esa. 81. v. 1. Jer. 7. v. 2. Matth. 3. v. 1. Luc. 3. v. 3. Matth. 4. vers. 23. Videamus autem, ut prædicemus Evangelium, non aniles fabulas, 2. Pet. 1. v. 16. vel doctrinas demoniorum, 1. Tim. 4. v. 1. qui enim aliud Evangelium prædicat, quàm Apostoli prædicarunt, anathema sit, inquit Paulus Gal. 1. vers. 8.

2. *Universalis,*

1. *Ratione terrarum.* Nam in omnem mundum jubentur ire, ut impleretur illud Psalm. 19. v. 5. Ante passionem suam præcipiebat Apostolis: In viam gentium ne abieritis, & in Civitates Samatitanorum ne intraveritis, sed potius ite ad oves, quæ perierunt, domus Israel Matth. 10. vers. 5. His enim primùm oportebat annunciari verbum Dei, Act. 13. v. 46. Jam verò post resurrectionem verbaliter sonant: Ite in universum mundum, quia Judæi contemnebant Evangelium, & in locum ipsorum Ethnici adoptandi erant, juxta prædictiones Prophetarum Esa. 60. v. 5. seqq. Huc pertinet inter alia vaticinium Zachariæ c. 14. v. 4. nam tempore ascensionis steterunt pedes Christi in monte Oliveti, scilicet est mons in quatuor partes, quando ab illo egressi Apostoli ad quatuor mundi plagas abierunt, & Evangelium de Christo ubique prædicarunt. Quò enim non pervenit pes Apostolorum, eò tamen pervenit sonus eorum. Notate hoc vos mei, in consolationem. Nam ubicunque estis, etiam in media Turcia, Deum propitium habetis, qui

vestram salutem desiderat, & clamat Esa. 44. v. 22. Convertimini ad me, & salvi eritis omnes fines terræ.

2. *Ratione personarum.* Nam omni creaturæ prædicare jubentur, non quidem irrationali, ut Monachi fabulantur S. Anthonium piscibus, S. Franciscum passeribus, Bedam lapidibus, &c. prædicasse, sed rationali, sive omnibus gentibus, ut Matthæus explicat. Hoc etiam fecerunt: Nam abeuntes prædicarunt Evangelium ubique, inquit Marc. c. 16. v. ult. admonentes omnem hominem, & docentes omnem hominem, & exhibentes omnem hominem perfectum in Christo Jesu, Col. 1. v. 28. ut fructificaret Evangelium in universo mundo apud omnes creaturas quæ sub cælo sunt, ibid. v. 23.

Hinc apparet evidenter, quòd velit Deus omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire, 1. Tim. 2. v. 4. id quòd sacrosancto juramento confirmat Ezech. 33. v. 11.

3. *Salutaris.* Qui enim crediderit, subjicit Christus, & baptizatus fuerit, salvus erit, quiverò non credit, condemnabitur.

Verbum Evangelii non est sonus evanescens, aut litera mortua, sicut hæretici calumniantur, sed virtus Dei ad salutem omni credenti, Rom. 1. v. 16. Si quis igitur credit, hoc est gratiam Dei, meritum Christi, & inde dependentem remissionem peccatorum, justitiam, vitam & salutem æternam in Evangelio oblatam apprehendit, sibi que applicat, ex fide sua vivet, Hab. 2. v. 4.

Idem de Sacramento judicium est, quæ sunt, *σφραγίδες τῆς δικαιοσύνης*, Rom. 4. v. 11. Hic de Baptismo sermo est, qui Sacramentum initiationis à veteribus appellatur, & si quis non renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non introibit in regnum cælorum, inquit Salva-

Salvator, Joh. 3. verſ. 5. non tamen fidei & baptiſmi par & æqualis eſt neceſſitas. Fides ſimpliciter neceſſaria eſt, proinde Chriſtus expreſſis verbis dicit: qui non crediderit, condemnabitur. Nam abſque fide impoſſibile eſt Deo placere, Ebr. 11. v. 6. Baptiſmus verò neceſſarius quidem eſt, ſed non abſolutè. Excipitur enim caſus neceſſitatis, quando infans vel in utero moritur, vel in partu, vel alia quacunq; ratione baptiſmus impeditur, tunc certè baptiſmo Deus non alligatus eſt, ſed extraordinariè ſalutem infantum promovere poteſt, ſicut in V. T. infantes Iſraelitarum ante octavum diem, qui præciſe obſervandus erat, demortuos non rejecit, ut docet exemplum filioli Davidis, 2. Sam. 12. v. 23. ubi enim nulla lex, ibi nulla prævaricatio legis, Rom. 4. v. 15.

III. *Confirmatio.* Sicut enim Deus olim Moſen ad Pharaonem ablegaturus, dono miraculorum ipſum inſtruebatur, Ex. 4. v. 1. ſeqq. Ita Chriſtus h. l. miracula ſpecificat, quibus Apoſtoli doctrinam Evangelii confirmaturi erant, quæ ſunt

1. *Comitantia.* Nam ſequentur eos, inquit Chriſtus, qui crediderunt, puta Doctores Evangelii, vel etiam credentes quoscumque alios, ſiquidem in primitiva Eccleſia donum hoc commune erat, & à Spiritu Sancto diſtribuebatur ad beneplacitum, 1. Cor. 12. verſ. 11. imò hypocritis etiam dabatur, Matth. 7. v. 22.

Non igitur genuina & infallibilis Eccleſiæ veræ nota eſt, quod ſignis & miraculis clareſcere debeat, ut Pontifici putant: In Exordio quidem Eccleſia neceſſaria fuerunt, ut ad fidem creſceret multitudo credentium, 1. Cor. 14. v. 22. ſicut & nos cum arbuſta plantamus tamdiu eis aquam infundimus, quouſque ea in terra coaluiſſe vide-

mus, & ſi ſemel radices fixerint, irrigatio ceſſat, ut Gregorius loquitur. Hodie igitur miraculis non amplius opus eſt, quia doctrinam eandem habemus & amplectimur, quæ per miracula Apoſtolorum abunde confirmata eſt. Si quis igitur adhuc miracula quaerit, ad Antichriſti familiam pertinet, Mat. 24. verſ. 24. 2. Theſ. 2. verſ. 9. Apoc. 13. verſ. 13.

2. *Variantia.* Nam (1.) dæmones ejicient, quod factum, Act. 5. v. 16. 8. v. 7. 16. v. 18. (2.) linguis novis loquentur, quod completum eſt, Act. 2. v. 4. 10. v. 46. 19. v. 6. (3.) Serpentes tollent, quod Paulus fecit in inſula Melite, Act. 28. v. 5. (4.) Si quid lethale biberint, nequaquam nocebit eis, quod de Johanne referunt hiſtoriæ Eccleſiaſticae. (5.) ægrotis manus imponent, & benè habebunt. Exempla vide Act. 9. verſ. 34. 28. verſ. 8.

Eluceſcit inde

1. *Dei bonitas,* qui adhuc hodiè fidelibus ſuis miraculoſè auxiliatur in omnibuſ tribulationibus. Dæmonia ejiciuntur jejunio & oratione, Matth. 17. v. 21. infirmi oratione fidei ſalvantur, Jacob. 5. verſ. 15. Serpens antiquus è cordibus impiorum prædicatione & meditatione verbi divini expellitur, Jac. 4. v. 7. magnalia Dei celebrantur in omnibus iniquis, nam Evangelium fructificat in toto mundo, Col. 1. v. 6. Deus ſæpe ἀπὸ μηχανῆς auxilium mittit, de quo nemo unquam cogitavit, Pſal. 64. verſ. 10. Ergò confide Deo, qui miracula facit ſolus, Pſ. 72. verſ. 18. & non dabit in æternum fluctuationem juſto, Pſal. 55. v. 23.

2. *Chriſti poteſtas.* Nam in nomine ejus hæc miracula S. Apoſtoli operati ſunt. Ergò ad ipſum verè fide confugiendum ſemper, ille magnus eſt conſilio, & incomprehenſibilis

sibilis cogitatu, Jerem. 32. v. 19. nomen ejus turre fortissima, ad illum currit justus & exaltabitur, Prov. 18. v. 10.

De Secundo.

Vidimus instructionem, videbimus etiam ascensionem, circa quam tria ponderanda veniunt,

1. *Modus*, quomodo ascenderit, nimirum

1. *Veraciter*. Carpocratiani circa annum Christi centesimum nugati sunt, Christum animam tantum, corpore in terris relicto, in cælum ascendisse. Manichæi φαινομένως tantum & apparenter ascensionem Christi interpretabantur. Sed perperam. Verè enim & realiter corpore & animam Christus in cælum ascendit in præsentia omnium Apostolorum & discipulorum suorum, qui oculis apertis aspexerunt, Act. 1. v. 9. seqq. hoc prædictum erat Pl. 47. v. 6. & 68. v. 19. Zach. 14. v. 4.

2. *Localiter*. Ανελήφθη, inquit Marcus, hoc explicat per τὸ διέσθαι, Luc. 24. v. 51. recessit ab illis, & per τὸ ἐπήγει, in altum elevatus est Act. 1. v. 9. quæ verba luculenter docent ascensionem Christi non fuisse nudam quandam disparitionem, ut Luc. 24. vers. 31. *sive ἀορασίαν* & invisibilitatem, ut Luc. 4. v. 30. & Joh. 8. v. 59. sed τοπικὴν μεταστάσιν, localem translationem & visibilem elevationem, quæ Christus in monte Olivæ propè Bethaniam stans è terra sursum visibiliter in altum sublatus per nubem oculis discipulorum subductus & in cælum translatus est.

Nequaquam igitur docemus, sicut quidam calumniantur, Christi ascensionem fuisse merum phantasma, sed toto corde credimus, & ore confitemur, quod verè & rea-

liter de loco ad locum, & quidem sursum elevatus, & in cælum beatorum statumque plenariæ glorificationis translatus sit. Scimus enim ipsi, nisi verè in cælum ascendisset, quod ascensio ipsius nihil nobis prodesse possit, sicut etiam veritas passionis & mortis præsupponitur, ut fructus ex ea ad nos derivetur. Ubi autem sit illud coelum, in quod Christus ascendit, nostræ fragilitatis non est discutere, inquit Augustinus. Dicitur enim coelos penetrasse, Ebr. 4. v. 14. super omnes coelos ascendisse, Eph. 4. v. 10. excelsior coelis factus, Ebr. 7. 26. quæ loquendi formulâ non tam altitudo loci, quam ὑπερψωσις & sublimitas divinæ majestatis innuitur, cujus plenariam usurpationem depositâ formâ servili per ascensionem suam Christus consecutus est, Act. 2. v. 36. Eph. 1. vers. 21.

3. *Regaliter*, si spectes

1. *Currum*, qui fuit nubes, quam Pater coelestis in occursum misit filio suo, sicut Josephus Patri suo currum mittebat, Gen. 45. v. 21. hoc fuit divinæ majestatis indicium, Pl. 104. v. 3. Ostenderat se Dominum maris superambulando Matt. 14. v. 25. & tranquillo superando Marc. 4. v. 39. ostenderat se Dominum terræ, quando in passione & resurrectione sua illam tremere fecit, Matth. 27. v. 52. 28. v. 2. & mortuos suscitavit, Matth. 27. v. 52. Ostenderat se Dominum inferni, quando Diabolos expulit, Luc. 11. vers. 14. & ζωοποιήσας in carcèrem illum infernalem descendit expolians principatus & potestates, triumphans illos in semetipso, Col. 2. v. 15. Restabat igitur, ut se Dominum cæli ostenderet, quod reipsâ præstitit, quando nubes ei famulatum præstitit: Ita typus impletur Num. 10. vers. 11. 12. Sicut enim Israelitæ in deserto castra movebant, quando nubes eleva-